

Aloite tilapäisen valiokunnan perustamisesta

Kaupunginhallitus 29.05.2023 § 194
261/00.00.01/2023

Kaupungin kirjaamoon on jätetty 24.5.2023 liitteen mukainen aloite kaupunginvaltuustolle kuntalain 34 - 35 § mukaisen menettelyn aloittamiseksi. Aloitteessa pyydetään siinä selostetuin perustein kaupunginhallituksen toimintaedellytysten ja luottamuksen palauttamiseksi kaupunginvaltuustoa arvioimaan kuntalain 34 § mukaan luottamushenkilön erottamista kaupunginhallituksesta kesken toimintakauden. Aloitteessa pyydetään kaupunginvaltuustoa asettamaan tilapäinen valiokunta (kuntalaki 35§) valmistelemaan asiaa. Aloitteen on allekirjoittanut 27 valtuutettua ja 3 varavaltuutettua. Lisäksi 2 valtuutettua ja 5 varavaltuutettua ovat ilmaisseet sähköpostitse kannatuksensa aloitteelle. Aloite ja em. sähköpostiviestit ovat tämän pykälän liitteenä.

Kuntalain 34 § mukaan valtuusto voi erottaa kunnan toimielimeen valitsemansa luottamushenkilöt kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta. Erottamispäätös koskee kaikkia toimielimeen valittuja luottamushenkilöitä. Asia tulee vireille kunnanhallituksen esityksestä tai vähintään neljäsoosan valtuutetuista tehtyä sitä koskevan aloitteen.

Kuntalain 35 § mukaan, kun kuntalain 34 §:ssä tarkoitettu luottamushenkilöiden erottamista koskeva asia on tullut vireille, valtuusto voi asettaa tilapäisen valiokunnan, jonka on valmisteltava asia. Tilapäisen valiokunnan jäsenten on oltava valtuutettuja tai varavaltuutettuja.

Kuntalain 93 §:n säännös edellyttää, että kunnanhallitus valmistelee valtuustossa käsiteltävät asiat eräitä pykälässä pois suljettuja asioita lukuun ottamatta. Valmistelupakon piiristä ei ole suljettu pois tilapäisen valiokunnan asettamista koskevaa asiaa. Kun asia on tullut vireille, kunnanhallituksen tulee saattaa valtuuston päätettäväksi, asetetaanko valiokunta asiaa valmistelemaan. Hallituksen valmisteluksi riittää tällöin se, että hallitus tekee valtuustolle esityksen siitä, asetetaanko tilapäinen valiokunta vai ei ja saattaa asian valtuuston käsiteltäväksi.

Valtuusto päättää siitä, johtaako valtuutettujen aloite tilapäisen valiokunnan asettamiseen. Valiokunnan mahdolliselle asettamiselle tulee olla valtuuston enemmistö. Jos valtuusto päättää, ettei valiokuntaa aseteta, asia raukeaa.

Kuntalain 35 §:n mukaan mahdollisen erottamisen valmistelee valtuuston asettama tilapäinen valiokunta. Päätös on perusteltava ja siinä on mainittava, mihin luottamuspuola perustuu. Mahdollinen erottaminen kuntalain 34 §:n perusteella voi perustua poliittiseen harkintaan. Perusteiden tulee kuitenkin olla asiallisia eivätkä ne voi perustua mielivaltaan.

Kuntaliiton ohjeistuksen mukaisesti tilapäisen valiokunnan työskentelyn tehokkuuden kannalta sen jäsenmäärää ei ole syytä päättää liian suureksi. Sopivan kokoinen valiokunta voisi olla viisi, korkeintaan seitsemän jäsentä. Valiokunnan jäsenille olisi syytä valita henkilökohtaiset varajäsenet ja valinnassa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset. Tasa-arvolain 4.2 § edellyttää, että sekä jäsenissä että varajäsenissä on oltava miehiä ja naisia vähintään 40 %. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota valiokunnan kokoonpanon tasapuolisuuteen

ja pyrkiä siihen, että eri mielipidesuuntaukset saavat valiokunnassa edustuksensa. Varsinaisista jäsenistä valtuuston on valittava valiokunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Mikäli valtuusto päättää asettaa valiokunnan, valiokunta kuulee asianosaisia ja valmistelee varsinaisen asian valtuuston päätettäväksi.

Esteellisyydestä

Valtuutettujen aloitteen koskiessa kaupunginhallituksen erottamista, kaupunginhallituksen jäsenet ovat kaupunginhallituksessa asian käsittelyssä esteellisiä. Kuntalain 93 §:n kuitenkin edellyttäessä, että kunnanhallitus valmistelee valtuustossa käsiteltävät asiat, kaupunginhallituksen on asiaa enemmälti käsittelemättä syytä saattaa valtuuston päätettäväksi, asetetaan valiokunta valmistamaan erottamista eli johtaako erottamisaloite jatkovalmisteluun.

Jos mahdollisesti erotettavat luottamushenkilöt ovat myös valtuutettuja, he eivät korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen mukaan ole kuitenkaan esteellisiä käsittelemään erottamistaan valtuustossa (KHO 1998:19).

Erottamisasiaa koskevan valtuustoaloitteen allekirjoittamisen ei voida katsoa tekevän allekirjoittajista sellaisia asianosaisia, että he olisivat esteellisiä osallistumaan asian käsittelyyn valtuustossa. Allekirjoittaja voidaan myös valita asiaa valmistelemaan tilapäisen valiokunnan jäseneksi ja varajäseneksi.

Tilapäisessä valiokunnassa sovelletaan hallintolain 28.1 §:n esteellisyysperusteita eli esteellisyyden arviointi on tiukempaa kuin valtuutetun esteellisyys valtuustossa. Tilapäisen valiokunnan tehtävänä on valmistella valtuustolle toimielimen erottamista koskevaa asiaa. Valiokuntaan ei tulisi valita valtuutettuja, jotka itse tai joiden hallintolain 28 §:ssä tarkoitettu läheinen on kyseisen toimielimen jäsen tai varajäsen, koska he ovat esteellisiä valmistelemaan omaa tai läheisen erottamista eivätkä siten voisi osallistua valiokunnan työskentelyyn.

Liite	Aloite tilapäisen valiokunnan perustamisesta kannatusta ilmaisevine sähköpostiviesteineen
Oheismateriaali	Luottamushenkilöiden erottaminen epäluottamuksen perusteella (Kuntaliiton julkaisu)
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää selosteosassa esitetyin perustein 1. todeta, että liitteenä olevan aloitteen tilapäisen valiokunnan perustamisesta on allekirjoittanut vähintään neljäsosa valtuutetuista ja asia on tullut kuntalain 34 §:n nojalla vireille, 2. esittää valtuustolle, että jätetyn aloitteen koskiessa kaupunginhallitusta, kaupunginvaltuusto äänestää siitä, asettaako se keskuudestaan kuntalain 35 § tarkoitettuna tilapäisen valiokunnan valmistelemaan kaupunginhallituksen erottamista koskevaa asiaa, ja jos valtuusto päätyy asettamaan valiokunnan, valtuusto päättää

- valita tilapäiseen valiokuntaan viisi jäsentä ja kullekin henkilökohtainen varajäsen,

- nimetä varsinaisista jäsenistä valiokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ja

- että valiokunnan työskentelyssä noudatetaan soveltuvin osin kaupungin hallintosäännön määräyksiä ja että asiat käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja että valiokunta voi ottaa itselleen sihteerin.

Päätös

Hyväksyttiin.